

Алеко Константинов

Честита Нова година

Веселих се и аз заедно с другите, изпратих Старата, посрещнах Новата година и най сетне, кажи-речи къде съмване, прибрах се в килията си с няколко лева в жилетката. Под тежестта на благопожеланията и на обилните възлияния запах моментално. Едва ли три часа съм спал, когато едно силно почукване на вратата ме събуди, отворих си очите. Времето прекрасно, като че пролетна сутрин. На вратата пак: чук, чук, чук!

Кой там – попитах с не съвсем мелодичен глас.

Дръжката на вратата скръцна и една фигура в униформа подаде плахо главата си: „Честита Нова година!“

– Благодаря. Какво има?

– Нищо – отговаря благопожелателят и без церемонии влиза в стаята, пристъпва до леглото ми и подава една карта, върху която прочетох думите: „Честита Нова година. – От раздавача на простата кореспонденция еди-кой си.“

– Я ми подайте жилетката оттам – казах аз с достойнство, но свят ми се зави веднага.

Раздавачът хвана жилетката ми от долния край и всичкото ми богатство се изгърси на земята. Той се наведе и прибра монетите.

– Колко има там?

– Три лева и 25 стотинки.

– Вземи двата лева и другите остави на масата – казах аз важно, но сам си зная какво усилие ми струваше този тон.

– Сбогом. Със здраве.

Ами сега? Всичко на всичко ми остават един лев и 25 стотинки. Па като ще се проточат сега: „на препоръчаната кореспонденция“, „на телеграмите“, разни разсилни, коминари, дечурлига. Да не им дадеш бакшиш, ще си помислят, че си скъперник; да им кажеш, че нямаш пари – няма да ти повярват: как е възможно такъв важен господин да няма пари. А пък трябва да се заварди и престижът... *Noblesse oblige!*... Боже мой, какво фалшиво възпитание! Какво жалко тщестлавие...

– Чук, чук, чук!

– Кой е там? – питам аз с гласа на заварен престъпник.

– Аз съм господине – обажда се някой зад вратата и влиза раздавачът на телеграмите, един прегънат от старини бедняк.

Бедняк! Чунким аз съм претрупан с богатства!

– Честита Нова година!

– Благодаря. Я виж там на масата, има ли пари – казвам аз с

---

1. *Noblesse oblige!* – благородството задължава, има свои изисквания и задължения (фр.)

глупаво престорен глас, като че не зная за печалния остатък от един лев и 25 стотинки.

– Има *само* един лев и гологани.

А-ха! *Само!* Значи ще бъде недоволен от един лев.

– Е, че кой ще става сега. Вземи лева, аз сетне, друг път... – казах аз сконфузен от дъртата лъжа. „Кой ще става сега!“ Чунким като стана, че злато ще нарича. Флашиво, глупаво, ама на, иди изкоренявай следите на изкълченото възпитание.

Старикът излезе. Аз се предадох на философски размишления. Винаги, като остана без пари, аз се предавам на философски размишления и тогава най-много се усилива желанието ми да ощастливя България и ако е възможно, цялото човечество.

– Чук, чук, чук!

Ами сега! 25 стотинки! Аз се престорих на заспал и (срам не срам, ще ви призная, за да накажа сам себе си за своята фалшивост) почнах да хъркам... Ребята! Да бяхте чули как хърках! Хърр... мърр... Че като ме загъделичка нещо по гърлото, че като се изкикотих, ама как!... Запуших аз устата си с възглавницата, ама късно беше вече...

– Чук, чук, чук! – и с чуването заедно скръцна вратата и няколко деца със суровакници нахълтаха в стаята ми... В този същия миг отварят се другите врата и слугата ми носи чай и „Честита Нова година!“

Аз *кипнах*. (Я съм кипнал, я кой знае, ама какво ще правиш... Nobles oblige!...)

– Какво се вретете тука бе!... Защо пушаш тия хлапета в стаята ми?

– Аз рекох чай...

– Чай! Какъв чай? Кой ти е поръчал чай? Нали знаеш, че спя още!

– Аз чух, че се изсмяхте и помислих, че...

– Мислиш ти! Ти нищо не мислиш! Днес ли намери да ме сърдиш?

– Ами вие какво търсите тука – извиках на стреснатите дечурлига. – Хайде вън! Защо ме будите без време...

Без време! Часът беше единадесет. Слава богу! Тази тактика излезе сполучлива. Децата избягаха и слугата изчезна с извинения, че ме е събудил.

Да остана повече в стаята си беше немислимо, затова рискувах да се подвъргна на нови неловкости и да измислям нови фалшивости за... съхранение на престижа...

Облякох се, взех останалите 25 стотинки и право в кафенето. Не успях да седна, току един от служителите се наведе над ухото ми:

– Какво обичате да вземете?

Чак сега я опръскахме! Кой ме караше да влизам в кафенето? Съвсем ми излезе от ум тая пуста Нова година.

– Благодаря, нищо не искам.

– Едно кафе, един чай, един ликьор – нарежда келнерът съблазнително.

– Не, благодаря.

Оттегли се служителят. (Ох-х! Слава богу)... и след една минута ми поднесе една паничка, вътре картичка с „Честита Нова година. От келнерите на кафене България!“ Благодарим! Аз почнах уж разсеяно да напипвам един след друг всичките си джобове, дано, рекох, се е завряло нягде някое левче... Няма! Хеле, за мое щастие, зададе се една компания приятели, насядаха около моята маса и един от тях, новопроизведен майор, почна да черпи за производството. Неисе! В гюрултията, с приятелите заедно изкачих се от кафенето, ама като излизах струваше ми се, че някой върви след мене и иска да ме хване за палтото. Едва-що излязохме на улицата, един пощальон ми подава писмо със закъсняла дата; види се, нарочно е забавено, за да ми се поднесе с „Честита Нова година“. Казах на пощальона, че приемам поздравления не на улицата, а дома си, и се отървах лесно и както виждате, с благовиден предлог...

Отворих писмото... Я ми кажете вие, обикновени смъртни, получавали ли сте някой път такива писма, като следущето:

Многоуважаеми г-н А. Константинов,

Това скромно писмо е от уважающия и почитающия Ви Ваш любим *Ганю Сомов*, върху плещите на когото въздигнахте тъй талантливо създадения от вас герой *Бай Ганю Балкански*, славата на когото, заедно с неговата и Вашата, се прочу, прослави и прогърмя по всички градове, паланки, колиби, мандри, воденици и въобще навсякъде. Между това истинският, живият Бай Ганю Балкански сега засега се намира в твърде окаяно материално състояние и се свива от сиромашия и немотия тогава, когато се разправя и весело приказва за неговите нескончаеми дълги пътешествия заедно с препасаното на кръста розово масло, по Америка и из Европа, и за още по-нескончаемите смехории, които той произвежда в разказите Ви. Авторите обичат героите си, особено пък ако те са живи. Следователно, аз ще се надея, уважаеми г-н Константинов, въз основа на тази обич, че Вий няма да изпуснете случая срещу наступащите Рождествени празници да се смислите за живия Ваш Бай Ганю, чист православен християнин, и да го

подарите с нещо, изпратено например с един пощенски бон, с което, след като си види масрафа за Коледа, да може заедно с другите почитатели на създадения от Вас Бай Ганю да пие за славата и величието на автора му. Амин!

Прочее, ще се надее на милосърдието Ви. Адресът ми е *Ганю Сомов, Казанлък*.

Казанлък, 9. XII. 94 г.

Ганю Сомов.

(Подписът „Ганю Сомов“ беше написан с едва разчленяеми йероглифи, а писмото чисто с друга ръка.)

Прочетох това писмо и ми домъчня. Съжалих господина Сомова, но не бях в състояние да му помогна. Кое ли даскалче, кое ли чиновниче се е подиграло с него. Аз на негово място би хванал туй чиновниче или туй даскалче за ухото и би му казал: „А бе, кюлхане², защо се подиграваш с фукарията³.“

Господин редакторе, честита Нова година!

София, 2 януари, 1895 г.

Алеко Константинов

КРАЙ

---

2. *кюлхане* – никакъв, долен човек (тур.)

3. *фукария* – беднотия (тур.)

Източник: Словото

Публикация:

В. „Знаме“, г. I, бр. 30 от 5.01.1895 г.

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/3707>]